

Infància i Famílies en Contexts de Dificultats

Codi: 102582

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: Remedios Rubio García

Correu electrònic: remedios.rubio@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Remedios Rubio García

Equip docent extern a la UAB

Anna Quero

Prerequisits

No s'estableixen prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura.

Es demana que els alumnes tinguin un mínim de coneixements de la llengua per a seguir les classes.

Objectius

Les estructures familiars del món contemporani presenten una gran complexitat i diversitat (famílies monoparentals, homoparentals, reconstituïdes, transnacionals...), així com en els contextos de dificultats (exclusió social, trencament lligams comunitaris, atur, precarietat, negligència...). En aquesta assignatura s'abordaran les bases teòriques, des d'una perspectiva eco-sistèmica, que ens permeti analitzar i fer propostes d'intervenció, amb un èmfasis especial en les situacions de maltractaments intrafamiliars.

Els objectius formatius són els següents:

- Analitzar els contextos socials de dificultat pel desenvolupament humà.
- Introduir l'anàlisi de les dinàmiques familiars des d'una perspectiva eco-sistèmica.
- Conèixer els processos comunicatius i les seves dificultats principals.
- Aplicar els coneixements adquirits per l'anàlisi de les situacions de maltractaments intrafamiliars.
- Donar a conèixer el rol del psicòleg en la intervenció psico-socio-educativa.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
- Comunicar-se eficaçment, fent ús dels mitjans apropiats (orals, escrits o audiovisuals), tenint en compte la diversitat i tots aquells elements que puguin facilitar o dificultar la comunicació.
- Distingir i relacionar els principis psicosocials del funcionament dels grups i de les organitzacions.
- Elaborar i redactar informes tècnics sobre els resultats de l'avaluació, la recerca o els serveis sol·licitats.
- Identificar i descriure els processos i les etapes del desenvolupament psicològic al llarg del cicle vital.
- Interactuar, mitjançant un treball en equip efectiu, amb els altres professionals implicats.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Reconèixer la dimensió social de l'ésser humà, considerant els factors històrics i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana.
- Treballar en equip.
- Utilitzar les eines adequades per a comunicar-se.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar les interaccions al si dels grups familiars considerant la perspectiva generacional, de gènere i cultura.
3. Analitzar les relacions entre el sistema familiar i altres sistemes relacionats.
4. Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
5. Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
6. Aplicar els conceptes teòrics en l'anàlisi de casos.
7. Avaluar el possible impacte que tenen les avaluacions sobre les persones avaluades.
8. Comunicar de manera inclusiva, evitant un ús sexista o discriminatori del llenguatge.
9. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
10. Fer propostes de millora dels processos comunicatius.
11. Fer propostes per millorar el treball en equip.
12. Identificar els elements de la comunicació funcional i disfuncional.
13. Identificar els elements que condicionen la comunicació i l'organització de les tasques.
14. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
15. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
16. Mostrar una disposició oberta i una actitud favorable a la cooperació.
17. Prestar especial atenció a l'edat i la identificació cultural de les persones a qui es dirigeixen els informes.
18. Proposar formes d'avaluació dels projectes i accions de millora de la sostenibilitat.
19. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
20. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
21. Proposar propostes de millora de les avaluacions esmentades.
22. Reconèixer i analitzar els factors que configuren els processos i condicionen les etapes del desenvolupament individual i dels grups familiars.
23. Reconèixer i analitzar els mecanismes psicològics i socials per afrontar les tasques vitals segons les etapes i els processos del desenvolupament.
24. Relacionar els diferents factors sociohistoricoculturals que fan possible el desenvolupament en general, d'índole afectiva i de gènere.
25. Relacionar les dades amb l'enfocament teòric adoptat que permeti articular les dades obtingudes amb la intervenció que s'ha de dur a terme.
26. Treballar en equip.

27. Utilitzar el llenguatge i l'expressió adequats per a facilitar la comprensió dels informes per part dels destinataris.
28. Utilitzar les eines adequades per a comunicar-se.
29. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
30. Valorar els resultats d'un procés d'avaluació.
31. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

Bloc Temàtic I: Introducció

1. Necessitats de la infància.
 - 1.1 Concepcions de la infància.
 - 1.2 Necessitats de la infància.
 - 1.3 Drets de la infància.

Bloc Temàtic II:

2. Marc ecològic.
 - 2.1 Enfocament ecològic: factors de risc i protecció.
 - 2.2 Vulnerabilitat i resiliència.
3. La família com a sistema.
 - 3.1 Aspectes estructurals i funcionals.
 - 3.2 Conjugalitat.
 - 3.3 Parentalitat.
 - 3.4 El vincle.

Bloc Temàtic III:

4. Jocs familiars.
 - 4.1 Jocs disfuncionals en les famílies.
 - 4.2 El maltracte com a relació.
5. Maltractaments.
 - 5.1 Tipologies.
 - 5.2 Característiques.
 - 5.3 Possibles explicacions.
 - 5.4 Conseqüències.
 - 5.5 Els sistemes de protecció a la infància i la coordinació professional.

Metodologia

Aquesta assignatura té una estructura bàsica centrada en les activitats dirigides. Aquestes s'estructuren en tres modalitats:

- Classes magistrals amb grup sencer on s'exposaràn els conceptes claus.
- Seminaris a l'aula: on a partir de casos i lectures es treballarà l'entrevista des de la perspectiva sistèmica.
- Pràctiques clíniques (1/12). on els alumnes participaran en l'observació d'un cas clínic.
Dilluns: Servei de Psiquiatria de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Barcelona (Pavelló 18).
Cal inscripció al calendari de Moodle!

Les activitats supervisades consistiran en la supervisió dels treballs en grup. Implica un seguiment de tot el procés formatiu i es faran en petits grups.

Les activitats autònomes inclouen les lectures, l'estudi personal i aprofundiment en el contingut de l'assignatura, per a l'elaboració dels treballs d'avaluació.

Nota: La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries. L'equip docent detallarà a través de l'aula moodle o el mitjà de comunicació habitual el format presencial o virtual/on-line de les diferents activitats dirigides i d'avaluació, tenint en compte les indicacions de la facultat en funció del que permeti la situació sanitària.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals grup sencer, bloc 1 al 4	24	0,96	2, 3, 6, 12, 13, 22, 24
Classes pràctiques de seminari en grup petit	8	0,32	2, 3, 5, 6, 12, 13, 16, 22, 23, 24, 25, 27, 28
Participació en una sessió clínica (1/12)	4	0,16	2, 5, 6, 12, 13, 16, 17, 22, 23, 24, 25, 26, 28
Tipus: Supervisades			
tutories en petit grup	21	0,84	2, 3, 5, 6, 11, 12, 13, 16, 17, 22, 24, 26, 27, 28, 30
Tipus: Autònomes			
Lectures, preparació i redacció dels treballs	93	3,72	2, 3, 5, 6, 7, 12, 16, 17, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30

Avaluació

- Evidència 1 (35%): Treball en grup on els alumnes hauran d'aplicar els conceptes teòrics dels blocs 1 i 2 a l'anàlisi d'un cas.
- Evidència 2 (35%): Treball en grup on els alumnes hauran d'aplicar els conceptes teòrics dels blocs 3 i 4 a l'anàlisi d'un cas.
- Evidència 3 (20%): Entrega grupal: presentació de un treball de reflexió sobre el treball realitzat a l'aula.
- Evidència 4 (10%): Treball grupal amb un apartat individual sobre la sessió clínica.

Codi Evidència	Denominació	Pes	Format	Autoria / temporalització
----------------	-------------	-----	--------	---------------------------

EV1	Anàlisi cas (Temas 1 y 2)	35%	Escrito	Grupal/setmana 8
EV2	Anàlisi cas (Temas 3,4 y 5)	35%	Escrito	Grupal/setmana 18
EV3	Guió Entrevista Circular Sistèmica	20%	Escrito	Grupal/setmana 13
EV4	Informe sessió clínica	10%	Escrito	Grupal/final de curs

Regles del sistema d'avaluació

Estudiant avaluable: un estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior a 4p (40%) no podrà constar en actes com a no avaluable.

Es considera APROVAT l'estudiant presentat que obté una nota final ponderada ≥ 5 i que hagi superat cadascuna de les evidències 1, 2, 3, i 4 amb almenys el 50% de la nota possible. En cas de no assolir aquests requisits, la nota màxima d'avaluació continuada serà de 4.5 punts.

Sistema de recuperació: pot optar l'alumnat que al llarg de l'avaluació continuada hagi realitzat evidències amb un pes igual o major a 2/3 de la qualificació total i hagi obtingut una nota inferior a 5 punts i major o igual a 3,5 punts. Les evidències que es poden recuperar són les evidències 1 i 2. La nota de la/es evidència/es recuperada/es substituirà la nota obtinguda prèviament i es recalcularà la nota ponderada total seguint els mateixos criteris que per a l'avaluació continuada.

El tractament de casos individuals serà atès per l'equip docent que imparteixi l'assignatura en horaris d'atenció a l'estudiant.

No es preveu que l'alumnat de 2^a o posterior matrícula s'avalui mitjançant una única prova de síntesi no recuperable.

Per més informació sobre els criteris d'avaluació de la Facultat de Psicologia :
<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Evidència 1: treball en grup on els alumnes hauran d'aplicar els conceptes teòrics dels blocs 1 i 2 a l'anàlisi d'un cas.	35%	0	0	2, 3, 5, 7, 8, 9, 17, 23, 24, 25, 26, 27, 30
Evidència 2: treball en grup on els alumnes hauran d'aplicar els conceptes teòrics dels blocs 3 i 4 a l'anàlisi d'un cas.	35%	0	0	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 30
Evidència 3: entrega grupal: presentació de un treball de reflexió sobre el treball realitzat a l'aula o sobre el treball de camp (en funció de la modalitat escollida pel alumne).	20%	0	0	1, 5, 6, 11, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 25, 28, 29, 31

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Barudy, J. & Dantagnan, M. (2005). *Los buenos tratos a la infancia*. Gedisa.

Barudy, J. (1998): *El dolor invisible de la infancia*. Paidós.

Cirillo, S.; Di Blasio, P. (1991): *Niños maltratados*. Paidós.

Cirillo, S. (2012) : *Malos Padres. Modelos de intervención para recuperar la capacidad de ser padre y madre*. Gedisa

Cyrulnik, B. (2001). *Los patitos feos*. Gedisa.

Linares, J. L. (2002). *Del abuso y otros desmanes*. Paidós

Crittenden P. APEGO Y PSICOPATOLOGIA .Sociedad de Terapia Cognitiva posracionalista Traducción Antonio Castro Cádiz <http://familyrelationsinstitute.org/include/espanol/docs/vinculo-y-psicopatologia.pdf>

Falicov, C. J. (2007). El trabajo con inmigrantes transnacionales: Expandiendo los significados de Familia, comunidad y cultura. *Family Process*, 46: 147-151

Walsh, F. (2005). Resiliencia familiar: un marco de trabajo para la práctica clínica. *Sistemas familiares*, 21: 76-96.

Watzlawick, P.; Beavin, J.H.; Jackson, D. (1967): *Teoría de la comunicación humana*. Herder.

Bibliografia adicional

Arruabarrena, M. I.; de Paúl, J. (1994): *Maltrato a los niños en la familia. Evaluación y tratamiento*. Pirámide

Campanini, A.; Luppi, F. (1991): *Servicio social y modelo sistémico*. Paidós.

Casas, F. (1998): *Infancia: perspectivas psicosociales*. Paidós

Cirillo, S. (1994): *El cambio en los contextos no terapeuticos*. Paidós.

Coletti, M.; Linares, J.L. (1997): *La intervención sistémica en los servicios sociales ante la familia multiproblemática*. Paidós.

De Paúl, J; Arruabarrena, M. I. (1996): *Manual de protección infantil*. Masson

Malacrea, M. (2000): *Trauma y reparación. El tratamiento del abuso sexual en la infancia*. Paidós.

Minuchin, S. (1974): *Familias y terapia familiar*. Gedisa.

Ravazzola, M.C. (1997): *Historias infames: los maltratos en las relaciones*. Paidós

White, M.; Epston, D. (1993): *Medios narrativos para fines terapéuticos*. Paidós.

Enllaços Web:

Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència. Departament de Benestar Social i Família.:

<http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.c7a2fef9da184241e42a63a7b0c0e1a0/?vgnextoid=01831788d>

Entitats en defensa dels drets dels menors:

DRARI (col.lectiu de juristes en defensa dels drets de la infància) - <http://drari-col-lectiu-jurista-drets-infant.blogspot.com/>

Save of the Children - <http://www.savethechildren.es/homeB.php>

UNICEF - <http://www.unicef.es/>

Programari

-